

İSTANBUL'DA YAŞAM KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU

9-11 Kasım 2006, İstanbul

9 Kasım 2006 Perşembe, 10.00
Birinci Oturum: Kent ve Yaşam

Kentleşme ve Kültürel Değişim
Oktay Ekinci*

Özet

İstanbul'un tarihten gelen kültür ve uygarlık zenginliğinin, özellikle 1950 sonrasındaki göç ve gecekondulaşmayla gerçekleşen sağlıksız büyüme sürecinde yerini hızlı bir yozlaşmaya da bıraktığı hemen herkesin ortak kanısı...

O kadar ki, sözgelimi İstanbul'la ilgili yeni pop şarkıların sözlerinde bile sevgilisiyle kenti gezen gencin dileği Ortaköy'de el ele, baş başa "dürüm" yemek!

Bu gözlemlerde gerçeklik payı çoksa bile, aynı değişimin gözden kaçan özellikleri arasında, kente karşı tutumlar açısından üzerinde durulması gereken özgün davranışlar da var. Örneğin, Anadolu'da göç veren bölgelerdeki geleneksel halk mimarisinin mükemmelliği, aynı yapı kültürünün içinden gelen göçerler tarafından İstanbul'a neden taşınamadı? Geldiği kırsalda insani değerlere ve ustalık birikimlerine bağlı yapılar yaratanlar, metropolde bu özeni neden göstermediler? İstanbul'da onları bu "uygarlık genleri"nden kopartan ne vardı?

Benzer şekilde yine Anadolu kentlerindeki eski yerleşim dokuları, örneğin "dere yataklarında konut" gibi bir akıldışılığı eski çağlardan yakın bir döneme kadar içermemişken, doğayı gözetken dokularda kuşaktan kuşağa yetişen bir neslin İstanbul'a geldikten sonra aynı düşünceyi göstermemesi acaba nasıl açıklanabilir?

Bu gibi örneklere, İstanbul'un son yıllarına has kaçak apartmanlaşma semtleri, hatta "yasadışı iş merkezi alanları" gibi, yoksullukla ilgisi pek kalmayan sonuçları da eklediğimizde, yaşanan sürecin sıradan bir kültürel değişim değil, köklü bir "uygarlık dönüşümü" yarattığını da söylemek mümkün.

İstanbul'daki kentleşme karakteristiğinin yaşam kültüründen siyasete, hatta ekonomik tercih ve yatırım anlayışlarına kadar yansımaları bildirinin ana eksenini oluşturuyor.

* Yüksek Mimar.